

Dz.U.07.59.404

2007.04.21 zm. prz. Dz.U.06.191.1411 art. 21
2008.06.14 zm. Dz.U.08.93.585 art. 1

USTAWA

z dnia 30 kwietnia 2004 r.

o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej¹⁾

(tekst jednolity)

Rozdział 1**Przepisy ogólne**

Art. 1. Ustawa określa zasady postępowania w sprawach dotyczących pomocy państwa spełniającej przesłanki określone w art. 87 ust. 1 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską, zwanej dalej "pomocą publiczną", w tym:

- 1) postępowanie w sprawie przygotowania do notyfikacji projektów programów pomocowych, projektów pomocy indywidualnej oraz projektów pomocy indywidualnej na restrukturyzację;
- 2) zasady współpracy Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, zwanego dalej "Prezesem Urzędu", oraz ministra właściwego do spraw rolnictwa z podmiotami opracowującymi programy pomocowe, podmiotami udzielającymi pomocy, podmiotami ubiegającymi się o pomoc oraz beneficjentami pomocy, w zakresie pomocy publicznej;
- 3) zasady reprezentowania Rzeczypospolitej Polskiej przed Trybunałem Sprawiedliwości i Sądem Pierwszej Instancji w sprawach z zakresu pomocy publicznej;
- 4) zasady i tryb zwrotu pomocy publicznej;
- 5) zasady monitorowania pomocy publicznej.

Art. 2. Ilekroć w ustawie jest mowa o:

- 1) Komisji - należy przez to rozumieć Komisję Europejską;
- 2) rozporządzeniu Rady - należy przez to rozumieć rozporządzenie Rady (WE) nr 659/1999 z dnia 22 marca 1999 r. ustanawiające szczegółowe zasady stosowania art. 93 Traktatu WE (Dz. Urz. WE L 83 z 27.03.1999);
- 3) pomocy udzielanej w ramach wyłączeń grupowych - należy przez to rozumieć pomoc publiczną, której nie dotyczy obowiązek notyfikacji, zgodnie z rozporządzeniami Komisji wydanymi na podstawie art. 1 rozporządzenia Rady (WE) nr 994/98 z dnia 7 maja 1998 r. dotyczącego stosowania art. 92 i 93 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską do niektórych kategorii horyzontalnej pomocy państwa (Dz. Urz. WE L 142 z 14.05.1998, str. 1; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 8, t. 1, str. 312);
- 4) (uchylony).
- 4a) (uchylony).
- 5) pomocy indywidualnej - należy przez to rozumieć pomoc, o której mowa w art. 1 lit. e rozporządzenia Rady;
- 6) pomocy indywidualnej na restrukturyzację - należy przez to rozumieć pomoc indywidualną przewidzianą w planie restrukturyzacyjnym określającym działania mające na celu przywrócenie przedsiębiorcy długookresowej zdolności do konkutowania na rynku, w szczególności sposób finansowania tych działań, w tym również przez udzielanie pomocy publicznej;
- 7) programie pomocowym - należy przez to rozumieć akt normatywny spełniający przesłanki, o których mowa w art. 1 lit. d rozporządzenia Rady;
- 8) pomocy niezgodnej z prawem - należy przez to rozumieć pomoc, o której mowa w art. 1 lit. f rozporządzenia Rady;
- 9) pomocy wykorzystanej niezgodnie z przeznaczeniem - należy przez to rozumieć pomoc, o której

mowa w art. 1 lit. g rozporządzenia Rady;

- 10) pomocy de minimis - należy przez to rozumieć, inną niż pomoc de minimis w rolnictwie lub rybołówstwie, pomoc spełniającą przesłanki określone we właściwych przepisach prawa Unii Europejskiej dotyczących pomocy de minimis innej niż pomoc de minimis w rolnictwie lub rybołówstwie;
- 10a) pomocy de minimis w rolnictwie lub rybołówstwie - należy przez to rozumieć pomoc spełniającą przesłanki określone w przepisach prawa Unii Europejskiej dotyczących odpowiednio pomocy de minimis w rolnictwie lub pomocy de minimis w rybołówstwie;
- 10b) rolnictwie - należy przez to rozumieć działalność związaną z produkcją, przetwarzaniem i obrotem produktami rolnymi, o których mowa w przepisach Unii Europejskiej dotyczących pomocy państwa dla małych i średnich przedsiębiorstw prowadzących działalność związaną z produkcją, przetwarzaniem i obrotem produktami rolnymi;
- 10c) rybołówstwie - należy przez to rozumieć działalność związaną z produkcją, przetwarzaniem i obrotem produktami rybołówstwa, o których mowa w przepisach prawa Unii Europejskiej dotyczących wspólnej organizacji rynków produktów rybołówstwa i akwakultury;
- 11) dniu udzielenia pomocy - należy przez to rozumieć dzień, w którym podmiot ubiegający się o pomoc publiczną nabył prawo do otrzymania tej pomocy, a w przypadku gdy udzielenie pomocy w formie ulgi podatkowej następuje na podstawie aktu normatywnego, bez wymogu wydania decyzji:
  - a) dzień, w którym zgodnie z odrębnymi przepisami upływa termin złożenia deklaracji albo innego dokumentu określającego wartość pomocy, z zastrzeżeniem lit. b,
  - b) dzień, w którym zgodnie z odrębnymi przepisami upływa termin złożenia zeznania rocznego - w przypadku udzielenia pomocy w formie ulgi w podatku dochodowym,
  - c) dzień faktycznego przysporzenia korzyści finansowych - w przypadku braku obowiązku złożenia deklaracji albo innego dokumentu określającego wartość pomocy- chyba że przepisy odrębne stanowią inaczej;
- 12) podmiocie udzielającym pomocy - należy przez to rozumieć organ administracji publicznej lub inny podmiot, który jest uprawniony do udzielania pomocy publicznej, w tym przedsiębiorcę publicznego, o którym mowa w art. 2 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 22 września 2006 r. o przejrzystości stosunków finansowych pomiędzy organami publicznymi a przedsiębiorcami publicznymi oraz o przejrzystości finansowej niektórych przedsiębiorców (Dz. U. Nr 191, poz. 1411 i Nr 245, poz. 1775);
- 13) wielkości pomocy - należy przez to rozumieć wartość pomocy publicznej wyrażoną w kwocie pieniężnej lub intensywność pomocy publicznej wyrażoną jako stosunek wartości pomocy publicznej do kosztów kwalifikujących się do objęcia pomocą publiczną;
- 14) (uchylony);
- 15) notyfikacji - należy przez to rozumieć przekazanie Komisji, zgodnie z art. 88 Traktatu WE, projektu programu pomocowego, projektu pomocy indywidualnej lub projektu pomocy indywidualnej na restrukturyzację, wraz z informacjami niezbędnymi dla oceny zgodności pomocy publicznej ze wspólnym rynkiem;
- 16) beneficjencie pomocy - należy przez to rozumieć podmiot prowadzący działalność gospodarczą, w tym podmiot prowadzący działalność w zakresie rolnictwa lub rybołówstwa, bez względu na formę organizacyjno-prawną oraz sposób finansowania, który otrzymał pomoc publiczną;
- 17) działalności gospodarczej - należy przez to rozumieć działalność gospodarczą, do której mają zastosowanie reguły konkurencji określone w przepisach części trzeciej tytułu VI rozdziału 1 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską;
- 18) aplikacji SHRIMP - należy przez to rozumieć aplikację informatyczną, pod nazwą System Harmonogramowania, Rejestracji i Monitorowania Pomocy Publicznej, służącą do monitorowania pomocy publicznej innej niż pomoc publiczna w rolnictwie lub rybołówstwie;
- 19) aplikacji - należy przez to rozumieć aplikację informatyczną służącą do monitorowania pomocy publicznej w rolnictwie lub rybołówstwie.

Art. 3. Zasady dopuszczalności udzielania pomocy publicznej określają przepisy art. 16, art. 36, art. 73 oraz art. 86-89 Traktatu WE.

Art. 4. (uchylony).

Art. 5. 1. Przy obliczaniu pomocy de minimis nie wlicza się pomocy publicznej udzielonej w ramach

programu pomocowego, pomocy indywidualnej oraz pomocy indywidualnej na restrukturyzację, zatwierdzonych przez Komisję zgodnie z art. 88 Traktatu WE, pomocy udzielanej w ramach wyłączeń grupowych, a także pomocy de minimis w rolnictwie lub rybołówstwie.

2. Przepis ust. 1 stosuje się odpowiednio do obliczania pomocy de minimis w rolnictwie lub rybołówstwie.

3. Podmioty udzielające pomocy wydają beneficjentowi pomocy zaświadczenie stwierdzające, że udzielona pomoc publiczna jest pomocą de minimis albo pomocą de minimis w rolnictwie lub rybołówstwie.

3a. W przypadku gdy wartość faktycznie udzielonej pomocy de minimis jest inna niż wartość pomocy wskazana w wydanym zaświadczeniu, o którym mowa w ust. 3, podmiot udzielający pomocy, w terminie 14 dni od dnia stwierdzenia tego faktu, wydaje nowe zaświadczenie, o którym mowa w ust. 3, w którym wskazuje właściwą wartość pomocy oraz stwierdza utratę ważności poprzedniego zaświadczenia.

3b. Przepis ust. 3a stosuje się odpowiednio w przypadku pomocy de minimis w rolnictwie lub rybołówstwie.

3c. Zaświadczenia, o których mowa w ust. 3, są wydawane z urzędu.

4. Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, formę i treść zaświadczeń, o których mowa w ust. 3, oraz terminy lub sposób ich wydawania, biorąc pod uwagę konieczność zapewnienia przejrzystości informacji o pomocy de minimis i pomocy de minimis w rolnictwie lub rybołówstwie udzielanej poszczególnym beneficjentom pomocy oraz monitorowania krajowego limitu skumulowanej kwoty pomocy de minimis w rolnictwie lub rybołówstwie.

Art. 6. 1. Do pomocy publicznej udzielanej na podstawie aktu normatywnego, niebędącego programem pomocowym, stosuje się przepisy dotyczące pomocy indywidualnej, z zastrzeżeniem ust. 2.

2. Pomoc publiczna przewidziana w akcie normatywnym, który uzależnia nabycie prawa do otrzymania pomocy wyłącznie od spełnienia przesłanek określonych w tym akcie, bez konieczności wydania decyzji lub zawarcia umowy, albo gdy wydawana decyzja jedynie potwierdza nabycie prawa, może być udzielana, jeżeli akt normatywny jest programem pomocowym zatwierdzonym przez Komisję zgodnie z art. 88 Traktatu WE.

Art. 7. 1. Projekt programu pomocowego, projekt pomocy indywidualnej lub projekt pomocy indywidualnej na restrukturyzację podlega notyfikacji.

2. Projekt pomocy udzielanej w ramach wyłączeń grupowych podlega notyfikacji, jeżeli o jej dokonanie wystąpi podmiot opracowujący program pomocowy lub podmiot udzielający pomocy.

3. Projekt programu pomocowego przewidujący udzielanie pomocy de minimis podlega wyłącznie zgłoszeniu Prezesowi Urzędu, który w terminie 14 dni może przedstawić zastrzeżenia dotyczące przejrzystości zasad udzielania pomocy.

3a. Projekt programu pomocowego przewidujący udzielanie pomocy de minimis w rolnictwie lub rybołówstwie podlega wyłącznie zgłoszeniu ministrowi właściwemu do spraw rolnictwa, który w terminie 14 dni może przedstawić zastrzeżenia dotyczące przejrzystości zasad udzielania pomocy.

3b. Przepisu ust. 3a nie stosuje się w przypadku projektu programu pomocowego przewidującego udzielanie pomocy de minimis w rolnictwie lub rybołówstwie opracowywanego przez ministra właściwego do spraw rolnictwa.

4. Jeżeli projekt pomocy indywidualnej na restrukturyzację został zatwierdzony przez Komisję zgodnie z art. 88 Traktatu WE, to pomoc publiczna, która będzie udzielana zgodnie z planem restrukturyzacyjnym, nie podlega notyfikacji, chyba że decyzja Komisji stanowi inaczej.

Art. 8. 1. W przypadku programu pomocowego, w którym akt prawa miejscowego przewiduje udzielanie pomocy publicznej zgodnie z warunkami udzielania pomocy określonymi w rozporządzeniach wydanych na podstawie ustaw zawierających upoważnienie do wydania aktów prawa miejscowego, notyfikacji podlegają wyłącznie projekty tych rozporządzeń.

2. Organ jednostki samorządu terytorialnego przesyła do Prezesa Urzędu akt prawa miejscowego, o którym mowa w ust. 1, w terminie 30 dni od dnia wejścia w życie tego aktu.

Art. 9. Notyfikacji podlega również zmiana, o której mowa w art. 4 ust. 1 rozporządzenia Komisji (WE) nr 794/2004 z dnia 21 kwietnia 2004 r. w sprawie wykonania rozporządzenia Rady (WE) nr 659/1999 ustanawiającego szczegółowe zasady stosowania art. 93 Traktatu WE (Dz. Urz. UE L 140 z

30.04.2004, str. 1; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 8, t. 4, str. 3, z późn. zm.), zatwierdzonego przez Komisję, zgodnie z art. 88 Traktatu WE, programu pomocowego, pomocy indywidualnej lub pomocy indywidualnej na restrukturyzację.

Art. 10. 1. Pomoc regionalna, o której mowa w art. 87 ust. 3 lit. a oraz lit. c Traktatu WE, może być udzielana w zakresie wynikającym z mapy pomocy regionalnej.

2. Rada Ministrów ustala, w drodze rozporządzenia, mapę pomocy regionalnej, określając:

- 1) obszary kraju, na których dopuszczalne jest udzielanie pomocy publicznej oraz maksymalne wielkości pomocy dla tych obszarów, przy uwzględnieniu w szczególności poziomu produktu krajowego brutto na jednego mieszkańca na danym obszarze, a także
- 2) rodzaje działalności gospodarczej, dla których udzielanie pomocy nie jest dozwolone oraz rodzaje działalności gospodarczej, dla których maksymalne wielkości pomocy są inne niż maksymalne wielkości pomocy dla obszarów kraju, wraz ze wskazaniem tych wielkości, biorąc pod uwagę, że udzielenie pomocy regionalnej dla niektórych rodzajów działalności gospodarczej wpływa szczególnie negatywnie na warunki konkurencji na wspólnym rynku.

3. Projekt rozporządzenia, o którym mowa w ust. 2, podlega notyfikacji.

Art. 11. 1. Wartość pomocy publicznej jest wyrażana w kwocie pieniężnej, po przeliczeniu jej w sposób pozwalający na ustalenie kwoty, jaką otrzymałby beneficjent pomocy, gdyby została ona udzielona w formie dotacji.

2. Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowe sposoby obliczania wartości pomocy publicznej udzielanej w różnych formach, biorąc pod uwagę w szczególności konieczność zapewnienia porównywalności wartości pomocy udzielanej w różnych formach.

3. Równowartość pomocy w euro ustala się według kursu średniego walut obcych, ogłaszanego przez Narodowy Bank Polski, obowiązującego w dniu udzielenia pomocy.

Rozdział 2

Postępowanie notyfikacyjne

Art. 12. 1. Projekty programów pomocowych, w tym przewidujących udzielanie pomocy w ramach wyłączeń grupowych, oraz pomocy indywidualnej, a także pomocy indywidualnej na restrukturyzację, wymagają uzyskania opinii Prezesa Urzędu, a w zakresie pomocy publicznej w rolnictwie lub rybołówstwie - ministra właściwego do spraw rolnictwa.

2. Projekt pomocy indywidualnej udzielanej w ramach wyłączeń grupowych nie wymaga uzyskania opinii, o której mowa w ust. 1, chyba że podmiot udzielający pomocy wystąpi o jego notyfikację. Do notyfikacji przepis art. 18 ust. 2 stosuje się odpowiednio.

3. Przepisu ust. 1 nie stosuje się w przypadku projektów programów pomocowych przewidujących udzielanie pomocy publicznej w rolnictwie lub rybołówstwie opracowywanych przez ministra właściwego do spraw rolnictwa.

4. Opinia, o której mowa w ust. 1, zawiera w szczególności:

- 1) stanowisko, czy projekt przewiduje udzielanie pomocy publicznej;
- 2) stanowisko w sprawie zgodności pomocy publicznej ze wspólnym rynkiem;
- 3) propozycje zmian przedstawione w celu zapewnienia zgodności postanowień projektu ze wspólnym rynkiem;
- 4) stanowisko w sprawie obowiązku notyfikacji projektu.

5. Do opinii, o której mowa w ust. 1, nie stosuje się przepisów ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. - Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2000 r. Nr 98, poz. 1071, z późn. zm.²⁾).

Art. 13. 1. Z wnioskiem o wydanie opinii, o której mowa w art. 12 ust. 1, występuje w przypadku projektu:

- 1) programu pomocowego - organ administracji publicznej opracowujący projekt tego programu;
- 2) pomocy indywidualnej - podmiot udzielający tej pomocy;
- 3) pomocy indywidualnej na restrukturyzację - podmiot ubiegający się o tę pomoc.

2. Do wniosku o wydanie opinii dołącza się projekt programu pomocowego lub projekt aktu, na podstawie którego ma być udzielana pomoc indywidualna, w szczególności projekt decyzji lub umowy,

oraz informacje niezbędne do wydania opinii, dotyczące w szczególności adresatów zamierzonej pomocy, jej przeznaczenia, formy, wielkości i czasu trwania.

3. W przypadku projektu pomocy indywidualnej na restrukturyzację do wniosku o wydanie opinii dołącza się informacje, o których mowa w ust. 2, plan restrukturyzacyjny oraz opinie podmiotu lub podmiotów udzielających pomocy o możliwości jej udzielenia na zasadach określonych w tym planie.

3a. Podmioty udzielające pomocy są zobowiązane do wydania opinii w sprawie możliwości udzielenia pomocy, o której mowa w ust. 3.

3b. Wnioski o wydanie opinii, o której mowa w art. 12 ust. 1, wraz z załączonymi do nich projektami, informacjami lub planem restrukturyzacyjnym, przekazuje się w formie papierowej i elektronicznej.

4. Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowy zakres informacji, o których mowa w ust. 2, oraz elementy, jakie powinien zawierać plan restrukturyzacyjny, uwzględniając wymagania określone prawem Unii Europejskiej w zakresie notyfikacji.

Art. 14. Prezes Urzędu, a w zakresie pomocy publicznej w rolnictwie lub rybołówstwie - minister właściwy do spraw rolnictwa, wydaje opinię, o której mowa w art. 12 ust. 1, w terminie 60 dni, a w przypadku projektu programu pomocowego - w terminie 21 dni od dnia otrzymania wniosku wraz z dołączonymi informacjami i dokumentami, o których mowa w art. 13.

Art. 15. 1. Prezes Urzędu, a w zakresie pomocy publicznej w rolnictwie lub rybołówstwie - minister właściwy do spraw rolnictwa, przed wydaniem opinii, o której mowa w art. 12 ust. 1, może wystąpić do organu opracowującego projekt programu pomocowego, podmiotu udzielającego pomocy, podmiotu ubiegającego się o pomoc lub innych właściwych podmiotów, o przekazanie w wyznaczonym terminie dodatkowych wyjaśnień i informacji.

2. Jeżeli organy lub podmioty, o których mowa w ust. 1, nie przedstawią w wyznaczonym terminie dodatkowych wyjaśnień i informacji, Prezes Urzędu, a w zakresie pomocy publicznej w rolnictwie lub rybołówstwie - minister właściwy do spraw rolnictwa, wydaje opinię na podstawie posiadanych informacji.

Art. 16. 1. Dokonanie notyfikacji projektu programu pomocowego wymaga zgody Rady Ministrów.

2. Rada Ministrów podejmuje uchwałę w sprawie dokonania notyfikacji po zapoznaniu się z opinią, o której mowa w art. 12 ust. 1.

3. Rada Ministrów wraz z projektem ustawy będącej programem pomocowym przekazuje Marszałkowi Sejmu informację o dokonaniu notyfikacji.

Art. 16a. W przypadku projektu ustawy będącej programem pomocowym opracowanym przez podmiot niebędący organem administracji publicznej, organ właściwy na podstawie regulaminu Sejmu występuje z wnioskiem do Prezesa Urzędu, a w zakresie pomocy publicznej w rolnictwie lub rybołówstwie - ministra właściwego do spraw rolnictwa, o:

- 1) wydanie opinii, o której mowa w art. 12 ust. 1;
- 2) przekazanie do Komisji projektu w celu dokonania jego notyfikacji;
- 3) wycofanie notyfikacji projektu przed podjęciem przez Komisję decyzji, o której mowa w art. 4 i 7 rozporządzenia Rady;
- 4) wniesienie, w imieniu Rzeczypospolitej Polskiej, odwołania od decyzji Komisji do Trybunału Sprawiedliwości i Sądu Pierwszej Instancji w sprawach z zakresu pomocy publicznej.

Art. 17. W przypadku wydania przez Prezesa Urzędu, a w zakresie pomocy publicznej w rolnictwie lub rybołówstwie - ministra właściwego do spraw rolnictwa, opinii o niezgodności ze wspólnym rynkiem projektu programu pomocowego przewidującego udzielanie pomocy w ramach wyłączeń grupowych, co do którego podmiot opracowujący taki projekt nie wystąpił o dokonanie notyfikacji, Prezes Urzędu, a w zakresie pomocy publicznej w rolnictwie lub rybołówstwie - minister właściwy do spraw rolnictwa, przekazuje opinię do wiadomości Radzie Ministrów.

Art. 18. 1. W przypadku projektu pomocy indywidualnej lub projektu pomocy indywidualnej na restrukturyzację Prezes Urzędu, a w zakresie pomocy publicznej w rolnictwie lub rybołówstwie - minister właściwy do spraw rolnictwa, niezwłocznie przekazuje opinię, o której mowa w art. 12 ust. 1, podmiotowi występującemu z wnioskiem o wydanie opinii oraz podmiotom udzielającym pomocy.

2. W terminie 14 dni od dnia otrzymania opinii o niezgodności ze wspólnym rynkiem projektu pomocy

indywidualnej lub projektu pomocy indywidualnej na restrukturyzację, podmiot występujący o wydanie opinii może wystąpić do Prezesa Urzędu, a w zakresie pomocy publicznej w rolnictwie lub rybołówstwie - ministra właściwego do spraw rolnictwa, o dokonanie notyfikacji tego projektu, z zastrzeżeniem ust. 3.

3. W przypadku gdy opinia Prezesa Urzędu, a w zakresie pomocy publicznej w rolnictwie lub rybołówstwie - ministra właściwego do spraw rolnictwa, o niezgodności ze wspólnym rynkiem dotyczy projektu pomocy indywidualnej na restrukturyzację, podmiot lub podmioty udzielające pomocy mogą zmienić opinię, o której mowa w art. 13 ust. 3, zawiadamiając o tym Prezesa Urzędu, a w zakresie pomocy publicznej w rolnictwie lub rybołówstwie - ministra właściwego do spraw rolnictwa, oraz podmiot występujący o wydanie opinii w terminie 14 dni od dnia jej otrzymania.

4. Prezes Urzędu, a w zakresie pomocy publicznej w rolnictwie lub rybołówstwie - minister właściwy do spraw rolnictwa, nie dokonuje notyfikacji projektu:

- 1) pomocy indywidualnej oraz pomocy indywidualnej na restrukturyzację - w przypadku bezskutecznego upływu terminu, o którym mowa w ust. 2;
- 2) pomocy indywidualnej na restrukturyzację - w przypadku gdy:
  - a) podmiot ubiegający się o pomoc nie przedłożył opinii o możliwości udzielenia pomocy, o której mowa w art. 13 ust. 3, w odniesieniu do każdego przypadku pomocy,
  - b) podmiot udzielający pomocy w zmienionej opinii, o której mowa w ust. 3, stwierdzi niemożność udzielenia pomocy.

Art. 19. 1. W przypadku wprowadzenia zmian w zakresie udzielania pomocy publicznej do projektu ustawy będącej programem pomocowym notyfikowanym Komisji, Marszałek Sejmu przekazuje Prezesowi Rady Ministrów projekt ze zmianami; Prezes Urzędu, a w zakresie pomocy publicznej w rolnictwie lub rybołówstwie - minister właściwy do spraw rolnictwa, przekazuje do Komisji projekt ze zmianami celem uzupełnienia notyfikacji.

2. W przypadku wprowadzenia zmian do projektu programu pomocowego, w części niebędącej projektem ustawy, projektu pomocy indywidualnej lub projektu pomocy indywidualnej na restrukturyzację notyfikowanych Komisji, podmiot występujący o dokonanie notyfikacji przekazuje niezwłocznie Prezesowi Urzędu, a w zakresie pomocy publicznej w rolnictwie lub rybołówstwie - ministrowi właściwemu do spraw rolnictwa, projekt ze zmianami celem uzupełnienia notyfikacji.

3. Prezes Urzędu, a w zakresie pomocy publicznej w rolnictwie lub rybołówstwie - minister właściwy do spraw rolnictwa, dokonuje uzupełnienia notyfikacji za pośrednictwem Stałego Przedstawicielstwa Rzeczypospolitej Polskiej przy Unii Europejskiej w Brukseli.

Art. 20. Prezes Urzędu, a w zakresie pomocy publicznej w rolnictwie lub rybołówstwie - minister właściwy do spraw rolnictwa, za pośrednictwem Stałego Przedstawicielstwa Rzeczypospolitej Polskiej przy Unii Europejskiej w Brukseli, dokonuje notyfikacji w odniesieniu do projektu:

- 1) programu pomocowego - niezwłocznie po podjęciu uchwały Rady Ministrów o dokonaniu notyfikacji;
- 2) pomocy indywidualnej oraz pomocy indywidualnej na restrukturyzację - niezwłocznie po wydaniu opinii o zgodności pomocy ze wspólnym rynkiem albo po otrzymaniu wystąpienia o dokonanie notyfikacji, o którym mowa w art. 18 ust. 2, z zastrzeżeniem art. 18 ust. 3 i 4.

Art. 20a. Dokonanie notyfikacji projektu programu pomocowego ustanowionego na podstawie aktu prawa miejscowego nie wymaga zgody Rady Ministrów i następuje niezwłocznie po wydaniu opinii, o której mowa w art. 12 ust. 1.

Rozdział 3

Postępowanie przed Komisją

Art. 21. 1. W zakresie postępowania przed Komisją, o którym mowa w rozporządzeniu Rady, zwanego dalej "postępowaniem przed Komisją", organem właściwym jest Prezes Urzędu, a w zakresie pomocy publicznej w rolnictwie lub rybołówstwie - minister właściwy do spraw rolnictwa.

2. W związku z postępowaniem przed Komisją organy administracji publicznej, które opracowały projekty programów pomocowych, podmioty udzielające pomocy, które opracowały projekty pomocy indywidualnej, podmioty ubiegające się o udzielenie pomocy, beneficjenci pomocy lub inne właściwe podmioty przedstawiają Prezesowi Urzędu, a w zakresie pomocy publicznej w rolnictwie lub rybołówstwie

- ministrowi właściwemu do spraw rolnictwa, w wyznaczonym terminie, informacje niezbędne do opracowania odpowiedzi na zapytania Komisji, wyjaśnień, uwag lub stanowisk.

2a. W zakresie niezbędnym do udzielenia odpowiedzi na zapytania Komisji, Prezes Urzędu może zażądać przekazania przez bank - w wyznaczonym terminie - informacji stanowiących tajemnicę bankową.

3. Prezes Urzędu konsultuje z podmiotami, o których mowa w ust. 2 i 2a, treść odpowiedzi, wyjaśnień, uwag lub stanowisk - opracowanych przez niego na podstawie przekazanych informacji - i niezwłocznie przekazuje je Komisji za pośrednictwem Stałego Przedstawicielstwa Rzeczypospolitej Polskiej przy Unii Europejskiej w Brukseli.

4. Przepis ust. 3 stosuje się odpowiednio w przypadku odpowiedzi, wyjaśnień, uwag lub stanowisk dotyczących pomocy publicznej w rolnictwie lub rybołówstwie, których treść minister właściwy do spraw rolnictwa konsultuje z podmiotami, o których mowa w ust. 2.

Art. 22. 1. W przypadku podjęcia przez Komisję decyzji, o których mowa w art. 4, art. 7, art. 10 ust. 3 i art. 11 rozporządzenia Rady, Prezes Urzędu, a w zakresie pomocy publicznej w rolnictwie lub rybołówstwie - minister właściwy do spraw rolnictwa, niezwłocznie informuje o tym właściwy podmiot, przekazując mu jednocześnie kopię decyzji.

2. W przypadku wydania przez Komisję zalecenia, o którym mowa w art. 18 rozporządzenia Rady, przepis ust. 1 stosuje się odpowiednio.

3. Informacje o podjęciu przez Komisję decyzji, o których mowa w art. 4 i art. 7 rozporządzenia Rady, Prezes Urzędu, a w zakresie pomocy publicznej w rolnictwie lub rybołówstwie - minister właściwy do spraw rolnictwa, ogłasza w powszechnie dostępnej sieci teleinformatycznej.

Art. 23. 1. Po otrzymaniu kopii decyzji Komisji, o której mowa w art. 11 ust. 1 rozporządzenia Rady, zobowiązującej do wstrzymania udzielania pomocy, podmiot udzielający pomocy niezwłocznie wstrzymuje jej udzielanie.

2. Po otrzymaniu kopii decyzji Komisji, o której mowa w art. 11 ust. 2 rozporządzenia Rady, zobowiązującej do zwrotu pomocy, podmiot udzielający pomocy niezwłocznie wydaje decyzję o zwrocie pomocy.

Art. 24. 1. Przed podjęciem przez Komisję decyzji, o której mowa w art. 4 i art. 7 rozporządzenia Rady, notyfikacja może być wycofana w przypadku projektu:

- 1) programu pomocowego - na wniosek organu administracji publicznej opracowującego ten projekt;
- 2) pomocy indywidualnej - na wniosek podmiotu udzielającego pomocy;
- 3) pomocy indywidualnej na restrukturyzację - na wniosek podmiotu ubiegającego się o pomoc lub podmiotu udzielającego pomocy.

2. Prezes Urzędu, a w zakresie pomocy publicznej w rolnictwie lub rybołówstwie - minister właściwy do spraw rolnictwa, niezwłocznie informuje Komisję o wycofaniu notyfikacji za pośrednictwem Stałego Przedstawicielstwa Rzeczypospolitej Polskiej przy Unii Europejskiej w Brukseli.

Rozdział 4

Zwrot pomocy przyznanej niezgodnie z zasadami wspólnego rynku oraz pomocy wykorzystanej niezgodnie z przeznaczeniem

Art. 25. 1. Beneficjent pomocy jest zobowiązany do zwrotu kwoty stanowiącej równowartość udzielonej pomocy publicznej, co do której Komisja wydała decyzję o obowiązku zwrotu pomocy, chyba że wskutek wniesionego odwołania zostanie zawieszona wykonanie decyzji Komisji.

2. Obowiązek zwrotu, o którym mowa w ust. 1, obejmuje również odsetki, o których mowa w art. 14 ust. 2 rozporządzenia Rady.

3. Do czasu wykonania przez beneficjenta pomocy obowiązku, o którym mowa w ust. 1, żadna pomoc publiczna nie może zostać udzielona temu beneficjentowi.

Art. 26. 1. Kopię decyzji Komisji o obowiązku zwrotu pomocy, o której mowa w art. 14 rozporządzenia Rady, oraz wydanej w przypadku, o którym mowa w art. 9 i art. 16 rozporządzenia Rady, Prezes Urzędu, a w zakresie pomocy publicznej w rolnictwie lub rybołówstwie - minister właściwy do

spraw rolnictwa, przekazuje niezwłocznie:

- 1) w przypadku programu pomocowego - podmiotowi udzielającemu pomocy, który następnie niezwłocznie przekazuje ją beneficjentom pomocy;
- 2) w przypadku pomocy indywidualnej oraz pomocy indywidualnej na restrukturyzację - podmiotom udzielającym pomocy oraz podmiotom zobowiązanym do jej zwrotu.

2. Prezes Urzędu, a w zakresie pomocy publicznej w rolnictwie lub rybołówstwie - minister właściwy do spraw rolnictwa, ogłasza w powszechnie dostępnej sieci teleinformatycznej informację o wydaniu decyzji Komisji, o której mowa w art. 14 rozporządzenia Rady, oraz wydanej w przypadku, o którym mowa w art. 9 i art. 16 rozporządzenia Rady, jak również informację o dokonaniu zwrotu pomocy przez beneficjenta pomocy.

Art. 27. 1. W przypadku wydania decyzji Komisji o obowiązku zwrotu pomocy, o której mowa w art. 14 rozporządzenia Rady, jeżeli pomoc była udzielona na podstawie:

- 1) decyzji - organ, który wydał decyzję, może ją uchylić albo zmienić również bez zgody stron lub nakazać zwrot udzielonej pomocy; przepisu art. 253a § 3 i art. 256 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Ordynacja podatkowa (Dz. U. z 2005 r. Nr 8, poz. 60, z późn. zm.³⁾) nie stosuje się;
- 2) umowy - podmiot udzielający pomocy może wystąpić do sądu o rozwiązanie umowy, na podstawie której udzielono pomocy lub o nakazanie zwrotu udzielonej pomocy.

2. Przepis ust. 1 stosuje się również w przypadku wydania decyzji Komisji o obowiązku zwrotu pomocy w przypadkach, o których mowa w art. 9 i art. 16 rozporządzenia Rady.

3. W postępowaniu cywilnym, postępowaniu administracyjnym i postępowaniu przed sądami administracyjnymi Prezesowi Urzędu, a w zakresie pomocy publicznej w rolnictwie lub rybołówstwie - ministrowi właściwemu do spraw rolnictwa, przysługują uprawnienia prokuratora określone w odrębnych przepisach.

Art. 28. Przymusowe ściągnięcie kwoty stanowiącej równowartość udzielonej pomocy wraz z odsetkami następuje odpowiednio w trybie przepisów o postępowaniu egzekucyjnym w administracji albo w trybie przepisów o sądowym postępowaniu egzekucyjnym.

Rozdział 5

Postępowanie przed Trybunałem Sprawiedliwości

Art. 29. 1. Prezes Urzędu, a w zakresie pomocy publicznej w rolnictwie lub rybołówstwie - minister właściwy do spraw rolnictwa, jest organem właściwym do reprezentowania Rzeczypospolitej Polskiej w postępowaniach z zakresu pomocy publicznej toczących się przed Trybunałem Sprawiedliwości i Sądem Pierwszej Instancji, w których stroną jest Rzeczpospolita Polska.

2. Prezes Urzędu, a w zakresie pomocy publicznej w rolnictwie lub rybołówstwie - minister właściwy do spraw rolnictwa, jest organem właściwym do wnoszenia, za zgodą Rady Ministrów, w imieniu Rzeczypospolitej Polskiej, odwołania od decyzji Komisji do Trybunału Sprawiedliwości i Sądu Pierwszej Instancji w sprawach z zakresu pomocy publicznej.

3. Rada Ministrów wyraża zgodę na wniesienie odwołania, o którym mowa w ust. 2, biorąc pod uwagę stanowisko podmiotu opracowującego projekt programu pomocowego, podmiotu udzielającego pomocy, stanowisko Prezesa Urzędu, a w zakresie pomocy publicznej w rolnictwie lub rybołówstwie - ministra właściwego do spraw rolnictwa, a także stanowiska zgłoszone przez inne podmioty, które mają interes prawny w zakresie wniesienia odwołania od decyzji Komisji.

4. Prezes Urzędu, a w zakresie pomocy publicznej w rolnictwie lub rybołówstwie - minister właściwy do spraw rolnictwa, jest organem właściwym do wnoszenia, na wniosek i w imieniu organu jednostki samorządu terytorialnego, odwołania od decyzji Komisji do Trybunału Sprawiedliwości i Sądu Pierwszej Instancji, w sprawach z zakresu pomocy publicznej.

5. Prezes Urzędu, a w zakresie pomocy publicznej w rolnictwie lub rybołówstwie - minister właściwy do spraw rolnictwa, jest organem właściwym do wnoszenia, za zgodą Rady Ministrów, w imieniu Rzeczypospolitej Polskiej, spraw z zakresu pomocy publicznej do Trybunału Sprawiedliwości oraz uczestniczenia w postępowaniach toczących się w tym zakresie przed Trybunałem Sprawiedliwości i Sądem Pierwszej Instancji.

6. Rada Ministrów wyraża zgodę, o której mowa w ust. 5, biorąc pod uwagę stanowisko Prezesa

Urzędu, a w zakresie pomocy publicznej w rolnictwie lub rybołówstwie - ministra właściwego do spraw rolnictwa.

7. W sprawach z zakresu pomocy publicznej, toczących się przed Trybunałem Sprawiedliwości lub Sądem Pierwszej Instancji, Prezes Urzędu, a w zakresie pomocy publicznej w rolnictwie lub rybołówstwie - minister właściwy do spraw rolnictwa, może korzystać z zastępstwa prawnego. Koszty zastępstwa prawnego są pokrywane z budżetu państwa z części, której dysponentem jest Prezes Urzędu, a w zakresie pomocy publicznej w rolnictwie lub rybołówstwie z części, której dysponentem jest minister właściwy do spraw rolnictwa.

8. Jeżeli z wnioskiem o wniesienie odwołania występuje organ samorządu terytorialnego, koszty zastępstwa prawnego pokrywa ten organ.

Art. 30. Prezes Urzędu, a w zakresie pomocy publicznej w rolnictwie lub rybołówstwie - minister właściwy do spraw rolnictwa, ogłasza niezwłocznie w powszechnie dostępnej sieci teleinformatycznej, w odniesieniu do postępowań, w których stroną jest Rzeczpospolita Polska, informacje o:

- 1) wniesieniu odwołania od decyzji Komisji w sprawach dotyczących pomocy publicznej;
- 2) wniesieniu do Trybunału Sprawiedliwości sprawy z zakresu pomocy publicznej;
- 3) wydaniu orzeczenia Trybunału Sprawiedliwości lub Sądu Pierwszej Instancji w sprawach dotyczących pomocy publicznej.

Rozdział 6

Monitorowanie pomocy publicznej

Art. 31. 1. Monitorowanie pomocy publicznej obejmuje gromadzenie, przetwarzanie i przekazywanie informacji o udzielanej pomocy publicznej, w szczególności o jej rodzajach, formach i wielkości, oraz przestrzeganie krajowego limitu skumulowanej kwoty pomocy de minimis w rolnictwie lub rybołówstwie.

2. Organem monitorującym pomoc publiczną jest Prezes Urzędu, a w zakresie pomocy publicznej w rolnictwie lub rybołówstwie - minister właściwy do spraw rolnictwa.

3. Prezes Urzędu, a w zakresie pomocy publicznej w rolnictwie lub rybołówstwie - minister właściwy do spraw rolnictwa, przekazuje Komisji sprawozdanie roczne z pomocy publicznej, o którym mowa w art. 6 rozporządzenia Komisji (WE) nr 794/2004 z dnia 21 kwietnia 2004 r. w sprawie wykonania rozporządzenia Rady (WE) nr 659/1999 ustanawiającego szczegółowe zasady stosowania art. 93 Traktatu WE.

Art. 31a. Minister właściwy do spraw rolnictwa, w drodze obwieszczenia, ogłasza w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej "Monitor Polski", co najmniej raz na kwartał, a w przypadku wyczerpania krajowego limitu skumulowanej kwoty pomocy de minimis w rolnictwie lub rybołówstwie - niezwłocznie, informacje o wysokości wykorzystanego krajowego limitu skumulowanej kwoty pomocy de minimis w rolnictwie lub rybołówstwie.

Art. 32. 1. Podmioty udzielające pomocy są zobowiązane do sporządzania i przedstawiania Prezesowi Urzędu sprawozdań o udzielonej pomocy publicznej innej niż pomoc publiczna w rolnictwie lub rybołówstwie albo informacji o nieudzieleniu takiej pomocy w danym okresie sprawozdawczym. Sprawozdania zawierają w szczególności informacje o beneficjentach pomocy oraz o rodzajach, formach, wielkości i przeznaczeniu udzielonej pomocy.

2. W przypadku gdy pomoc publiczna jest przewidziana w akcie normatywnym, o którym mowa w art. 6 ust. 2, do sporządzania i przedstawiania:

- 1) sprawozdań, o których mowa w ust. 1, są zobowiązane podmioty, które otrzymały od beneficjentów pomocy deklaracje lub inne dokumenty określające kwoty pomniejszenia świadczeń na podstawie tego aktu normatywnego;
- 2) informacji, o których mowa w ust. 1, są zobowiązane podmioty, które nie otrzymały deklaracji lub innych dokumentów, z których wynika, że nastąpiło pomniejszenie świadczeń na podstawie tego aktu normatywnego.

3. Naczelnicy urzędów skarbowych i naczelnicy urzędów celnych oraz dyrektorzy izb skarbowych i dyrektorzy izb celnych przekazują sprawozdania albo informacje, o których mowa w ust. 1, za pośrednictwem ministra właściwego do spraw finansów publicznych.

4. Jednostki samorządu terytorialnego przekazują sprawozdania albo informacje, o których mowa w ust. 1, za pośrednictwem regionalnych izb obrachunkowych.

5. Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej przekazuje sprawozdania albo informacje, o których mowa w ust. 1, za pośrednictwem ministra właściwego do spraw środowiska, a wojewódzkie fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej - za pośrednictwem marszałków województw.

6. Wojewodowie przekazują sprawozdania albo informacje, o których mowa w ust. 1, bezpośrednio Prezesowi Urzędu.

7. Regionalne instytucje finansujące przekazują sprawozdania albo informacje, o których mowa w ust. 1, Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości, która następnie przekazuje je Prezesowi Urzędu za pośrednictwem ministra właściwego do spraw gospodarki.

8. Ochotnicze Hufce Pracy przekazują sprawozdania albo informacje, o których mowa w ust. 1, za pośrednictwem ministra właściwego do spraw pracy.

9. Podmioty niewymienione w ust. 3-8 przekazują sprawozdania albo informacje, o których mowa w ust. 1, za pośrednictwem organów je nadzorujących, a w przypadku braku takich organów - bezpośrednio Prezesowi Urzędu.

10. Sprawozdania albo informacje, o których mowa w ust. 1, przekazuje się przez teletransmisję danych w formie elektronicznej, na formularzach zamieszczonych w powszechnie dostępnej sieci teleinformatycznej przez Prezesa Urzędu albo, z zastrzeżeniem ust. 11, z wykorzystaniem aplikacji SHRIMP udostępnionej w powszechnie dostępnej sieci teleinformatycznej przez Prezesa Urzędu, a w przypadku organów, o których mowa w ust. 3, przez ministra właściwego do spraw finansów publicznych w wydzielonej sieci resortu finansów.

11. Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, wykaz podmiotów udzielających pomocy zobowiązanych do przekazywania sprawozdań albo informacji, o których mowa w ust. 1, z wykorzystaniem aplikacji SHRIMP oraz sposób jej udostępniania, mając na uwadze konieczność stopniowego wdrażania aplikacji SHRIMP oraz zapewnienie skuteczności monitorowania pomocy publicznej.

12. Przepisów ust. 3-9 w zakresie pośredniczenia w przekazywaniu sprawozdań i informacji, o których mowa w ust. 1, nie stosuje się do podmiotów udzielających pomocy zobowiązanych do przekazywania sprawozdań albo informacji, o których mowa w ust. 1, z wykorzystaniem aplikacji SHRIMP.

Art. 32a. 1. Podmioty udzielające pomocy są zobowiązane do sporządzania i przedstawiania ministrowi właściwemu do spraw rolnictwa sprawozdań o udzielonej pomocy publicznej w rolnictwie lub rybołówstwie albo informacji o nieudzieleniu takiej pomocy w danym okresie sprawozdawczym. Sprawozdania zawierają w szczególności informacje o beneficjentach pomocy oraz o rodzajach, formach, wielkości i przeznaczeniu udzielonej pomocy.

2. Z zastrzeżeniem ust. 5, do przekazywania sprawozdań i informacji, o których mowa w ust. 1, ministrowi właściwemu do spraw rolnictwa przepisy art. 32 ust. 2-9 stosuje się odpowiednio.

3. Sprawozdania albo informacje, o których mowa w ust. 1, przekazuje się przez teletransmisję danych w formie elektronicznej, na formularzach zamieszczonych w powszechnie dostępnej sieci teleinformatycznej przez ministra właściwego do spraw rolnictwa albo, z zastrzeżeniem ust. 4, z wykorzystaniem aplikacji udostępnionej w powszechnie dostępnej sieci teleinformatycznej przez ministra właściwego do spraw rolnictwa.

4. Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, wykaz podmiotów udzielających pomocy zobowiązanych do przekazywania ministrowi właściwemu do spraw rolnictwa sprawozdań albo informacji, o których mowa w ust. 1, z wykorzystaniem aplikacji oraz sposób jej udostępniania, mając na uwadze konieczność stopniowego wdrażania aplikacji oraz zapewnienie skuteczności monitorowania pomocy publicznej w rolnictwie i rybołówstwie.

5. Przepisów art. 32 ust. 3-9 w zakresie pośredniczenia w przekazywaniu sprawozdań i informacji, o których mowa w ust. 1, nie stosuje się do podmiotów udzielających pomocy zobowiązanych do przekazywania sprawozdań albo informacji, o których mowa w ust. 1, z wykorzystaniem aplikacji.

Art. 33a. Prezes Urzędu ewidencjonuje akty prawa miejscowego, o których mowa w art. 8 ust. 1.

Art. 34. 1. Organy właściwe do poboru należności są zobowiązane do przekazywania ministrowi właściwemu do spraw finansów publicznych sprawozdań o zaległościach przedsiębiorców we wpłatach

świadczeń należnych na rzecz sektora finansów publicznych, w zakresie swojej właściwości.

2. Sprawozdania, o których mowa w ust. 1, przekazuje się przez teletransmisję danych w formie elektronicznej, na formularzach zamieszczonych w powszechnie dostępnej sieci teleinformatycznej przez Prezesa Urzędu.

3. Przepisy art. 32 ust. 3-9 stosuje się odpowiednio.

Art. 35. Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzeń:

- 1) zakres sprawozdań i informacji, o których mowa w art. 32 ust. 1, oraz sprawozdań, o których mowa w art. 34 ust. 1, terminy ich składania i okresy sprawozdawcze oraz wzory formularzy, mając na uwadze zapewnienie skuteczności monitorowania pomocy publicznej oraz konieczność uwzględnienia technicznych uwarunkowań związanych z przekazywaniem sprawozdań i informacji, o których mowa w art. 32 ust. 1, z wykorzystaniem aplikacji SHRIMP;
- 2) zakres sprawozdań i informacji, o których mowa w art. 32a ust. 1, terminy ich składania i okresy sprawozdawcze oraz wzory formularzy, mając na uwadze zapewnienie skuteczności monitorowania pomocy publicznej w rolnictwie lub rybołówstwie, w szczególności przestrzegania krajowego limitu skumulowanej kwoty pomocy de minimis w rolnictwie lub rybołówstwie.

Art. 36. 1. Prezes Urzędu, a w zakresie pomocy publicznej w rolnictwie lub rybołówstwie - minister właściwy do spraw rolnictwa, na podstawie sprawozdań i informacji, o których mowa w art. 32 ust. 1 oraz art. 32a ust. 1, opracowuje, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw finansów publicznych, i przedstawia Radzie Ministrów sprawozdanie zawierające wyniki monitorowania pomocy publicznej w roku poprzednim, w szczególności dane dotyczące wielkości, form, i przeznaczenia pomocy publicznej, a także ocenę skutków udzielonej pomocy w sferze konkurencji.

2. Minister właściwy do spraw finansów publicznych przedstawia Radzie Ministrów zbiorczą, roczną informację o zaległościach przedsiębiorców we wpłatach świadczeń należnych na rzecz sektora finansów publicznych.

3. Sprawozdania, o których mowa w ust. 1, Rada Ministrów przedstawia Sejmowi do końca roku kalendarzowego następującego po roku, którego dotyczy sprawozdanie.

Art. 37. 1. Podmiot ubiegający się o pomoc de minimis jest zobowiązany do przedstawienia podmiotowi udzielającemu pomocy, wraz z wnioskiem o udzielenie pomocy:

- 1) wszystkich zaświadczeń o pomocy de minimis, jakie otrzymał w roku, w którym ubiega się o pomoc, oraz w ciągu 2 poprzedzających go lat, albo oświadczenia o wielkości pomocy de minimis otrzymanej w tym okresie;
- 2) oświadczenia o wielkości i przeznaczeniu pomocy publicznej otrzymanej w odniesieniu do tych samych kosztów kwalifikujących się do objęcia pomocą, na pokrycie których ma być przeznaczona pomoc de minimis.

2. Podmiot ubiegający się o pomoc de minimis w rolnictwie lub rybołówstwie jest zobowiązany do przedstawienia podmiotowi udzielającemu pomocy, wraz z wnioskiem o udzielenie pomocy:

- 1) wszystkich zaświadczeń o pomocy de minimis w rolnictwie, jakie otrzymał w roku, w którym ubiega się o pomoc, oraz w ciągu 2 poprzedzających go lat obrotowych, albo oświadczenia o wielkości pomocy de minimis w rolnictwie otrzymanej w tym okresie;
- 2) wszystkich zaświadczeń o pomocy de minimis w rybołówstwie, jakie otrzymał w roku, w którym ubiega się o pomoc, oraz w ciągu 2 poprzedzających go lat, albo oświadczenia o wielkości pomocy de minimis w rybołówstwie otrzymanej w tym okresie;
- 3) oświadczenia o wielkości i przeznaczeniu pomocy publicznej otrzymanej w odniesieniu do tych samych kosztów kwalifikujących się do objęcia pomocą, na pokrycie których ma być przeznaczona pomoc de minimis w rolnictwie lub rybołówstwie.

3. Prezes Urzędu przedstawia Komisji, na jej wniosek, informacje o pomocy de minimis.

4. Minister właściwy do spraw rolnictwa przedstawia Komisji, na jej wniosek, informacje o pomocy de minimis w rolnictwie lub rybołówstwie.

5. Podmiot ubiegający się o pomoc inną niż pomoc de minimis lub pomoc de minimis w rolnictwie lub rybołówstwie jest zobowiązany do przedstawienia podmiotowi udzielającemu pomocy, wraz z wnioskiem o jej udzielenie, informacji o otrzymanej pomocy publicznej, zawierających w szczególności wskazanie dnia i podstawy prawnej jej udzielenia, formy i przeznaczenia, albo informacji o nieotrzymaniu pomocy.

6. Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, zakres informacji, o których mowa w ust. 5, oraz

wzory formularzy informacji, biorąc pod uwagę przeznaczenie planowanej pomocy oraz konieczność zapewnienia nieprzekroczenia dopuszczalnej wielkości pomocy udzielonej w związku z realizacją danego przedsięwzięcia przez poszczególne podmioty ubiegające się o pomoc.

7. Do czasu przekazania przez podmiot ubiegający się o pomoc zaświadczeń, oświadczeń lub informacji, o których mowa w ust. 1, 2 i 5, pomoc nie może być udzielona temu podmiotowi.

Art. 38. Podmiot udzielający pomocy jest zobowiązany, udzielając pomocy publicznej, poinformować pisemnie beneficjenta pomocy o jej zatwierdzeniu przez Komisję zgodnie z art. 88 Traktatu WE bądź o braku obowiązku notyfikacji.

Art. 39. 1. Beneficjent pomocy oraz podmiot ubiegający się o pomoc jest zobowiązany do przekazywania informacji o dotyczącej ich pomocy publicznej Prezesowi Urzędu, a w zakresie pomocy publicznej w rolnictwie lub rybołówstwie - ministrowi właściwemu do spraw rolnictwa, lub podmiotowi udzielającemu pomocy - na ich żądanie, w zakresie i terminach określonych w żądaniu.

2. Termin określony w żądaniu, o którym mowa w ust. 1, nie może być krótszy niż 30 dni, chyba że o informacje dotyczące udzielonej pomocy występuje Komisja.

Art. 40. 1. (uchylony).

2. (uchylony).

3. (uchylony).

4. (uchylony).

Art. 41. 1. Pracownicy podmiotów realizujących zadania określone w ustawie są zobowiązani do ochrony tajemnicy przedsiębiorstwa, jak również innych informacji podlegających ochronie na podstawie odrębnych przepisów, o których powzięli wiadomość w związku z toczącymi się postępowaniami lub realizacją innych zadań określonych w ustawie.

2. Przepisu ust. 1 nie stosuje się do informacji powszechnie dostępnych, wskazania podmiotu ubiegającego się o pomoc, beneficjenta pomocy, informacji o wielkości i formie udzielonej mu pomocy oraz o jej przeznaczeniu, podstawie prawnej, a także podmiotach udzielających pomocy.

3. Nie stanowi naruszenia obowiązku zachowania tajemnicy przedsiębiorstwa, jak również innych tajemnic ustawowo chronionych, przekazywanie informacji do Komisji w związku z realizacją zadań określonych prawem Unii Europejskiej w zakresie pomocy publicznej, przekazywanie sprawozdań o udzielonej pomocy w trybie art. 32 i art. 32a oraz sprawozdań o zaległościach, o których mowa w art. 34 ust. 1.

Rozdział 7

Kontrola u beneficjenta pomocy

Art. 42. 1. W przypadku przeprowadzania przez Komisję kontroli, o której mowa w art. 22 ust. 1 rozporządzenia Rady, zwanej dalej "kontrolą u beneficjenta pomocy", Prezes Urzędu, a w zakresie pomocy publicznej w rolnictwie lub rybołówstwie - minister właściwy do spraw rolnictwa, jest upoważniony do przedstawiania Komisji uwag co do przeprowadzenia kontroli i zastrzeżeń co do wyboru biegłych.

2. W trakcie kontroli u beneficjenta pomocy mogą być obecne osoby upoważnione przez Prezesa Urzędu, a w zakresie pomocy publicznej w rolnictwie lub rybołówstwie - ministra właściwego do spraw rolnictwa.

Art. 43. Jeżeli beneficjent pomocy sprzeciwia się przeprowadzeniu kontroli, Prezes Urzędu, a w zakresie pomocy publicznej w rolnictwie lub rybołówstwie - minister właściwy do spraw rolnictwa, może skorzystać z pomocy funkcjonariuszy organów administracji rządowej, które są uprawnione do dokonywania kontroli, lub funkcjonariuszy Policji jednostki właściwej ze względu na siedzibę beneficjenta pomocy.

Rozdział 8

Kary pieniężne

Art. 44. 1. Za niewykonanie lub nienależyte wykonanie obowiązków, o których mowa w art. 21 ust. 2 i art. 39, oraz za utrudnianie przeprowadzenia kontroli u beneficjenta pomocy, Prezes Urzędu, a w zakresie pomocy publicznej w rolnictwie lub rybołówstwie - minister właściwy do spraw rolnictwa, może, w drodze decyzji, nałożyć na beneficjenta karę pieniężną do wysokości równoważności 10.000 euro.

2. Wysokość kar pieniężnych, o których mowa w ust. 1, ustala się, uwzględniając w szczególności stopień oraz okoliczności naruszenia przepisów ustawy.

3. Kwotę, o której mowa w ust. 1, przelicza się na złote według kursu średniego walut obcych ogłoszonego przez Narodowy Bank Polski, obowiązującego w dniu wydania decyzji Prezesa Urzędu albo decyzji ministra właściwego do spraw rolnictwa.

Art. 45. 1. Karę pieniężną uiszcza się w terminie 14 dni od dnia, w którym decyzja Prezesa Urzędu albo ministra właściwego do spraw rolnictwa o jej nałożeniu na beneficjenta pomocy stała się ostateczna.

2. W przypadku nieterminowego uiszczenia kary pieniężnej nalicza się odsetki ustawowe.

3. Przymusowe ściągnięcie kary pieniężnej następuje w trybie przepisów o postępowaniu egzekucyjnym w administracji.

4. Środki finansowe pochodzące z kar pieniężnych stanowią dochód budżetu państwa.

Art. 46. 1. Od decyzji Prezesa Urzędu nakładającej karę pieniężną przysługuje odwołanie do sądu ochrony konkurencji i konsumentów w terminie 14 dni od dnia jej doręczenia.

2. Postępowanie w sprawach odwołań od decyzji Prezesa Urzędu toczy się według przepisów ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. - Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. Nr 43, poz. 296, z późn. zm.⁵⁾) o postępowaniu w sprawach gospodarczych.

3. W przypadku wniesienia odwołania od decyzji Prezes Urzędu przekazuje je niezwłocznie wraz z aktami sprawy do sądu ochrony konkurencji i konsumentów.

4. (uchylony).

Rozdział 9

Zmiany w przepisach obowiązujących

Art. 47. W ustawie z dnia 12 stycznia 1991 r. o podatkach i opłatach lokalnych (Dz. U. z 2002 r. Nr 9, poz. 84, z późn. zm.⁶⁾) w art. 7 ust. 3 otrzymuje brzmienie:

"3. Rada gminy, w drodze uchwały, może wprowadzić inne zwolnienia przedmiotowe niż określone w ust. 1 oraz w art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 2 października 2003 r. o zmianie ustawy o specjalnych strefach ekonomicznych i niektórych ustaw."

Art. 48. W ustawie z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz. U. z 2000 r. Nr 14, poz. 176, z późn. zm.⁷⁾) w art. 21 w ust. 1 pkt 63a otrzymuje brzmienie:

"63a) dochody podatników, z zastrzeżeniem ust. 5a-5c, uzyskane z działalności gospodarczej prowadzonej na terenie specjalnej strefy ekonomicznej na podstawie zezwolenia, o którym mowa w art. 16 ust. 1 ustawy z dnia 20 października 1994 r. o specjalnych strefach ekonomicznych (Dz. U. Nr 123, poz. 600, z 1996 r. Nr 106, poz. 496, z 1997 r. Nr 121, poz. 770, z 1998 r. Nr 106, poz. 668, z 2000 r. Nr 117, poz. 1228, z 2002 r. Nr 113, poz. 984 i Nr 240, poz. 2055 oraz z 2003 r. Nr 188, poz. 1840), przy czym wielkość pomocy publicznej udzielanej w formie niniejszego zwolnienia nie może przekroczyć wielkości pomocy publicznej dla przedsiębiorcy, dopuszczalnej dla obszarów kwalifikujących się do uzyskania pomocy w największej wysokości, zgodnie z odrębnymi przepisami,".

Art. 49. W ustawie z dnia 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych (Dz. U. z 2000 r. Nr 54, poz. 654, z późn. zm.⁸⁾) w art. 17 w ust. 1 pkt 34 otrzymuje brzmienie:

"34) dochody, z zastrzeżeniem ust. 4-6, uzyskane z działalności gospodarczej prowadzonej na terenie specjalnej strefy ekonomicznej na podstawie zezwolenia, o którym mowa w art. 16 ust. 1 ustawy z dnia 20 października 1994 r. o specjalnych strefach ekonomicznych (Dz. U. Nr 123, poz. 600, z 1996 r. Nr 106, poz. 496, z 1997 r. Nr 121, poz. 770, z 1998 r. Nr 106, poz. 668, z 2000 r. Nr 117, poz. 1228, z 2002 r. Nr 113, poz. 984 i Nr 240, poz. 2055 oraz z 2003 r. Nr 188, poz. 1840), przy czym wielkość pomocy publicznej udzielanej w formie tego zwolnienia

nie może przekroczyć wielkości pomocy publicznej dla przedsiębiorcy, dopuszczalnej dla obszarów kwalifikujących się do uzyskania pomocy w największej wysokości, zgodnie z odrębnymi przepisami,".

Art. 50. W ustawie z dnia 20 października 1994 r. o specjalnych strefach ekonomicznych (Dz. U. Nr 123, poz. 600, z późn. zm.⁹⁾) wprowadza się następujące zmiany: (zmiany pominięte).

Art. 51. W ustawie z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli (Dz. U. z 2001 r. Nr 85, poz. 937 i Nr 154, poz. 1800 oraz z 2002 r. Nr 153, poz. 1271) w art. 2 w ust. 3 pkt 5a otrzymuje brzmienie:

"5a) udzielają lub korzystają z pomocy publicznej podlegającej monitorowaniu w rozumieniu odrębnych przepisów,".

Art. 52. W ustawie z dnia 5 stycznia 1995 r. o dopłatach do oprocentowania niektórych kredytów bankowych (Dz. U. Nr 13, poz. 60, z późn. zm.¹⁰⁾) w art. 3 uchyla się ust. 3.

Art. 53. W ustawie z dnia 8 sierpnia 1996 r. o zasadach wykonywania uprawnień przysługujących Skarbowi Państwa (Dz. U. Nr 106, poz. 493, z późn. zm.¹¹⁾) wprowadza się następujące zmiany: (zmiany pominięte).

Art. 54. W ustawie z dnia 30 sierpnia 1996 r. o komercjalizacji i prywatyzacji (Dz. U. z 2002 r. Nr 171, poz. 1397, z późn. zm.¹²⁾) wprowadza się następujące zmiany: (zmiany pominięte).

Art. 55. W ustawie z dnia 8 maja 1997 r. o poręczeniach i gwarancjach udzielanych przez Skarb Państwa oraz niektóre osoby prawne (Dz. U. z 2003 r. Nr 174, poz. 1689) wprowadza się następujące zmiany: (zmiany pominięte).

Art. 56. W ustawie z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Ordynacja podatkowa (Dz. U. Nr 137, poz. 926, z późn. zm.¹³⁾) wprowadza się następujące zmiany: (zmiany pominięte).

Art. 57. W ustawie z dnia 26 listopada 1998 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2003 r. Nr 15, poz. 148, z późn. zm.¹⁴⁾) art. 76a otrzymuje brzmienie:

"Art. 76a. Dotacja celowa może być udzielona przedsiębiorcy, w przypadku dokonywania przez przedsiębiorcę nowej inwestycji, na zasadach określonych w przepisach o finansowym wspieraniu inwestycji."

Art. 58. W ustawie z dnia 7 października 1999 r. o wspieraniu restrukturyzacji przemysłowego potencjału obronnego i modernizacji technicznej Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. Nr 83, poz. 932, z późn. zm.¹⁵⁾) w art. 5b ust. 4 otrzymuje brzmienie:

"4. Podstawą udzielenia wsparcia jest decyzja ministra właściwego do spraw gospodarki, z zastrzeżeniem ust. 10."

Art. 59. W ustawie z dnia 9 września 2000 r. o podatku od czynności cywilnoprawnych (Dz. U. Nr 86, poz. 959, z późn. zm.¹⁶⁾) w art. 2 w pkt 1 dodaje się lit. i w brzmieniu:

"i) udzielania pomocy na ratowanie i pomocy na restrukturyzację,".

Art. 60. W ustawie z dnia 20 marca 2002 r. o finansowym wspieraniu inwestycji (Dz. U. Nr 41, poz. 363 i Nr 141, poz. 1177 oraz z 2003 r. Nr 159, poz. 1537) wprowadza się następujące zmiany: (zmiany pominięte).

Art. 61. W ustawie z dnia 30 października 2002 r. o pomocy publicznej dla przedsiębiorców o szczególnym znaczeniu dla rynku pracy (Dz. U. Nr 213, poz. 1800 oraz z 2003 r. Nr 90, poz. 844 i Nr 229, poz. 2271) uchyla się art. 56 i 61.

Art. 62. W ustawie z dnia 2 października 2003 r. o zmianie ustawy o specjalnych strefach ekonomicznych i niektórych ustaw (Dz. U. Nr 188, poz. 1840) wprowadza się następujące zmiany:

(zmiany pominięte).

Rozdział 10

Przepisy przejściowe i końcowe

Art. 63. W okresie 3 lat od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy, w celu stwierdzenia, czy planowana pomoc dla przedsiębiorcy jest pomocą de minimis, podmiot udzielający pomocy bierze pod uwagę sumę:

- 1) wartości pomocy indywidualnej udzielonej przedsiębiorcy przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, jeżeli wartość pomocy, łącznie z wartością pomocy udzielonej przedsiębiorcy w okresie kolejnych 3 lat poprzedzających dzień jej udzielenia, nie przekraczała równowartości 100 tys. euro i nie podlegała opiniowaniu przez Prezesa Urzędu;
- 2) pomocy, której charakter de minimis został potwierdzony zaświadczeniem, o którym mowa w art. 5 ust. 2.

Art. 64. Z dniem wejścia w życie niniejszej ustawy postępowania o wydanie opinii przez Prezesa Urzędu prowadzone w trybie art. 24 lub 25 ustawy, o której mowa w art. 71, ulegają umorzeniu.

Art. 65. Jeżeli akty normatywne, o których mowa w art. 6 ust. 2, nie są programami pomocowymi, podmioty właściwe są zobowiązane do przygotowania projektów odpowiednich zmian w tych aktach w terminie 1 miesiąca od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.

Art. 66. 1. Do czasu określenia szczegółowych warunków udzielania pomocy, o których mowa w art. 8, notyfikacji podlegają projekty aktów prawa miejscowego określające szczegółowe warunki udzielania pomocy, nie dłużej jednak niż do dnia 31 grudnia 2004 r.

2. Do postępowania notyfikacyjnego, o którym mowa w ust. 1, nie stosuje się art. 16.

3. W przypadku wydania przez Prezesa Urzędu opinii o niezgodności ze wspólnym rynkiem projektu, o którym mowa w ust. 1, projekt ten nie podlega notyfikacji.

Art. 67. 1. Organy udzielające pomocy przeprowadzają w roku 2004 badanie skuteczności i efektywności pomocy publicznej udzielonej w roku 2003.

2. Przedsiębiorcy korzystający z pomocy są zobowiązani do udzielania, na żądanie organu udzielającego pomocy, informacji pozwalających na dokonanie oceny skuteczności i efektywności udzielonej pomocy, w terminie wskazanym w żądaniu, nie krótszym niż 30 dni od dnia jego doręczenia.

3. Przy przeprowadzaniu badania, o którym mowa w ust. 1, stosuje się przepisy wydane na podstawie art. 39 ust. 3 i 4 ustawy, o której mowa w art. 71, które zachowują moc do dnia 31 grudnia 2004 r.

Art. 68. Rozporządzenia wydane na podstawie art. 5 ust. 2, art. 13 ust. 1, art. 27 ust. 3, art. 42 i art. 44 ust. 4 i 6 ustawy, o której mowa w art. 71, zachowują moc do czasu wejścia w życie rozporządzeń wydanych na podstawie niniejszej ustawy, nie dłużej jednak niż do dnia 31 grudnia 2004 r.

Art. 69. Rozporządzenia wydane na podstawie art. 4 ust. 1 i art. 5a ust. 1 ustawy, o której mowa w art. 50 niniejszej ustawy, art. 35 ust. 3 i art. 54 ust. 1 ustawy, o której mowa w art. 54 niniejszej ustawy, art. 2c ust. 3 ustawy, o której mowa w art. 55 niniejszej ustawy, oraz art. 9 ust. 3, art. 10 ust. 3 i art. 11 ust. 3 ustawy, o której mowa w art. 60 niniejszej ustawy, zachowują moc do czasu wejścia w życie nowych przepisów wykonawczych, nie dłużej jednak niż do dnia 31 grudnia 2004 r.

Art. 70. 1. Przepis art. 2 ustawy z dnia 19 września 2003 r. o zmianie ustawy o warunkach dopuszczalności i nadzorowaniu pomocy publicznej dla przedsiębiorców (Dz. U. Nr 189, poz. 1850) traci moc po upływie 3 lat od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy, z tym że do pomocy publicznej, o której mowa w art. 2 ust. 1 tej ustawy, stosuje się przepisy niniejszej ustawy o pomocy indywidualnej, z zastrzeżeniem ust. 2.

2. Pomoc publiczna udzielana zgodnie z warunkami określonymi w rozporządzeniach wydanych na podstawie art. 2 ust. 2 ustawy wymienionej w ust. 1, spełniających przesłanki określone dla programów

pomocowych i co do których Komisja wydała decyzję o zgodności ze wspólnym rynkiem, nie podlega notyfikacji.

3. Do dnia 1 maja 2007 r. Rada Ministrów może, w drodze rozporządzeń, ustanawiać programy pomocowe w zakresie pomocy publicznej udzielanej na podstawie ustaw odrębnych, uwzględniając w szczególności potrzeby rozwoju gospodarki oraz konieczność zapewnienia zgodności tej pomocy ze wspólnym rynkiem.

Art. 71. Traci moc ustawa z dnia 27 lipca 2002 r. o warunkach dopuszczalności i nadzorowaniu pomocy publicznej dla przedsiębiorców (Dz. U. Nr 141, poz. 1177 oraz z 2003 r. Nr 159, poz. 1537, Nr 188, poz. 1840, Nr 189, poz. 1850 i Nr 228, poz. 2261).

Art. 72. Ustawa wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

- ¹⁾ Niniejsza ustawa dokonuje częściowego wdrożenia dyrektywy Komisji 80/723/EWG z dnia 25 czerwca 1980 r. w sprawie przejrzystości stosunków finansowych między państwami członkowskimi a przedsiębiorstwami publicznymi (Dz. Urz. WE L 195 z 29.07.1980) ostatnio zmieniona przez dyrektywę 2000/52/WE (Dz. Urz. WE L 193 z 29.07.2000). Dane dotyczące ogłoszenia aktów prawa Unii Europejskiej, zamieszczone w niniejszej ustawie - z dniem uzyskania przez Rzeczpospolitą Polską członkostwa w Unii Europejskiej - dotyczą ogłoszenia tych aktów w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej - wydanie specjalne.
- ²⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2001 r. Nr 49, poz. 509, z 2002 r. Nr 113, poz. 984, Nr 153, poz. 1271 i Nr 169, poz. 1387, z 2003 r. Nr 130, poz. 1188 i Nr 170, poz. 1660, z 2004 r. Nr 162, poz. 1692 oraz z 2005 r. Nr 64, poz. 565, Nr 78, poz. 682 i Nr 181, poz. 1524.
- ³⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2005 r. Nr 85, poz. 727, Nr 86, poz. 732 i Nr 143, poz. 1199 oraz z 2006 r. Nr 66, poz. 470, Nr 104, poz. 708, Nr 143, poz. 1031, Nr 217, poz. 1590 i Nr 225, poz. 1635.
- ⁴⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2003 r. Nr 60, poz. 535, Nr 124, poz. 1152, Nr 139, poz. 1324 i Nr 229, poz. 2276, z 2004 r. Nr 96, poz. 959, Nr 145, poz. 1535, Nr 146, poz. 1546 i Nr 213, poz. 2155, z 2005 r. Nr 10, poz. 66, Nr 184, poz. 1539 i Nr 267, poz. 2252 oraz z 2006 r. Nr 157, poz. 1119 i Nr 208, poz. 1540.
- ⁵⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1965 r. Nr 15, poz. 113, z 1974 r. Nr 27, poz. 157 i Nr 39, poz. 231, z 1975 r. Nr 45, poz. 234, z 1982 r. Nr 11, poz. 82 i Nr 30, poz. 210, z 1983 r. Nr 5, poz. 33, z 1984 r. Nr 45, poz. 241 i 242, z 1985 r. Nr 20, poz. 86, z 1987 r. Nr 21, poz. 123, z 1988 r. Nr 41, poz. 324, z 1989 r. Nr 4, poz. 21 i Nr 33, poz. 175, z 1990 r. Nr 14, poz. 88, Nr 34, poz. 198, Nr 53, poz. 306, Nr 55, poz. 318 i Nr 79, poz. 464, z 1991 r. Nr 7, poz. 24, Nr 22, poz. 92 i Nr 115, poz. 496, z 1993 r. Nr 12, poz. 53, z 1994 r. Nr 105, poz. 509, z 1995 r. Nr 83, poz. 417, z 1996 r. Nr 24, poz. 110, Nr 43, poz. 189, Nr 73, poz. 350 i Nr 149, poz. 703, z 1997 r. Nr 43, poz. 270, Nr 54, poz. 348, Nr 75, poz. 471, Nr 102, poz. 643, Nr 117, poz. 752, Nr 121, poz. 769 i 770, Nr 133, poz. 882, Nr 139, poz. 934, Nr 140, poz. 940 i Nr 141, poz. 944, z 1998 r. Nr 106, poz. 668 i Nr 117, poz. 757, z 1999 r. Nr 52, poz. 532, z 2000 r. Nr 22, poz. 269 i 271, Nr 48, poz. 552 i 554, Nr 55, poz. 665, Nr 73, poz. 852, Nr 94, poz. 1037, Nr 114, poz. 1191 i 1193 i Nr 122, poz. 1314, 1319 i 1322, z 2001 r. Nr 4, poz. 27, Nr 49, poz. 508, Nr 63, poz. 635, Nr 98, poz. 1069, 1070 i 1071, Nr 123, poz. 1353, Nr 125, poz. 1368 i Nr 138, poz. 1546, z 2002 r. Nr 25, poz. 253, Nr 26, poz. 265, Nr 74, poz. 676, Nr 84, poz. 764, Nr 126, poz. 1069 i 1070, Nr 129, poz. 1102, Nr 153, poz. 1271, Nr 219, poz. 1849 i Nr 240, poz. 2058, z 2003 r. Nr 41, poz. 360, Nr 42, poz. 363, Nr 60, poz. 535, Nr 109, poz. 1035, Nr 119, poz. 1121, Nr 130, poz. 1188, Nr 139, poz. 1323, Nr 199, poz. 1939 i Nr 228, poz. 2255, z 2004 r. Nr 9, poz. 75, Nr 11, poz. 101, Nr 68, poz. 623, Nr 91, poz. 871, Nr 93, poz. 891, Nr 121, poz. 1264, Nr 162, poz. 1691, Nr 169, poz. 1783, Nr 172, poz. 1804, Nr 204, poz. 2091, Nr 210, poz. 2135, Nr 236, poz. 2356 i Nr 237, poz. 2384, z 2005 r. Nr 13, poz. 98, Nr 22, poz. 185, Nr 86, poz. 732, Nr 122, poz. 1024, Nr 143, poz. 1199, Nr 150, poz. 1239, Nr 167, poz. 1398, Nr 169, poz. 1413 i 1417, Nr 172, poz. 1438, Nr 178, poz. 1478, Nr 183, poz. 1538, Nr 264, poz. 2205 i Nr 267, poz. 2258, z 2006 r. Nr 12, poz. 66, Nr 66, poz. 466, Nr 104, poz. 708 i 711, Nr 186, poz. 1379, Nr 208, poz. 1537 i 1540, Nr 226, poz. 1656 i Nr 235, poz. 1699 oraz z 2007 r. Nr 7, poz. 58, Nr 47, poz. 319 i Nr 50, poz. 331.

- 6) Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2002 r. Nr 200, poz. 1683, z 2003 r. Nr 96, poz. 874, Nr 110, poz. 1039, Nr 188, poz. 1840, Nr 200, poz. 1953 i Nr 203, poz. 1966 oraz z 2004 r. Nr 92, poz. 880 i 884 i Nr 96, poz. 959.
- 7) Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2000 r. Nr 22, poz. 270, Nr 60, poz. 703, Nr 70, poz. 816, Nr 104, poz. 1104, Nr 117, poz. 1228 i Nr 122, poz. 1324, z 2001 r. Nr 4, poz. 27, Nr 8, poz. 64, Nr 52, poz. 539, Nr 73, poz. 764, Nr 74, poz. 784, Nr 88, poz. 961, Nr 89, poz. 968, Nr 102, poz. 1117, Nr 106, poz. 1150, Nr 110, poz. 1190, Nr 125, poz. 1363 i 1370 i Nr 134, poz. 1509, z 2002 r. Nr 19, poz. 199, Nr 25, poz. 253, Nr 74, poz. 676, Nr 78, poz. 715, Nr 89, poz. 804, Nr 135, poz. 1146, Nr 141, poz. 1182, Nr 169, poz. 1384, Nr 181, poz. 1515, Nr 200, poz. 1679 i Nr 240, poz. 2058, z 2003 r. Nr 7, poz. 79, Nr 45, poz. 391, Nr 65, poz. 595, Nr 84, poz. 774, Nr 90, poz. 844, Nr 96, poz. 874, Nr 122, poz. 1143, Nr 135, poz. 1268, Nr 137, poz. 1302, Nr 166, poz. 1608, Nr 202, poz. 1956, Nr 222, poz. 2201, Nr 223, poz. 2217 i Nr 228, poz. 2255 oraz z 2004 r. Nr 29, poz. 257, Nr 54, poz. 535, Nr 93, poz. 894, Nr 99, poz. 1001, Nr 109, poz. 1163, Nr 116, poz. 1203, 1205 i 1207 i Nr 120, poz. 1252.
- 8) Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2000 r. Nr 60, poz. 700 i 703, Nr 86, poz. 958, Nr 103, poz. 1100, Nr 117, poz. 1228 i Nr 122, poz. 1315 i 1324, z 2001 r. Nr 106, poz. 1150, Nr 110, poz. 1190 i Nr 125, poz. 1363, z 2002 r. Nr 25, poz. 253, Nr 74, poz. 676, Nr 93, poz. 820, Nr 141, poz. 1179, Nr 169, poz. 1384, Nr 199, poz. 1672, Nr 200, poz. 1684 i Nr 230, poz. 1922, z 2003 r. Nr 45, poz. 391, Nr 96, poz. 874, Nr 137, poz. 1302, Nr 180, poz. 1759, Nr 202, poz. 1957, Nr 217, poz. 2124 i Nr 223, poz. 2218 oraz z 2004 r. Nr 6, poz. 39, Nr 29, poz. 257, Nr 54, poz. 535, Nr 93, poz. 894 i Nr 116, poz. 1203.
- 9) Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1996 r. Nr 106, poz. 496, z 1997 r. Nr 121, poz. 770, z 1998 r. Nr 106, poz. 668, z 2000 r. Nr 117, poz. 1228, z 2002 r. Nr 113, poz. 984 i Nr 240, poz. 2055 oraz z 2003 r. Nr 188, poz. 1840.
- 10) Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1995 r. Nr 83, poz. 418, z 1996 r. Nr 152, poz. 719, z 1997 r. Nr 80, poz. 504, Nr 107, poz. 690, Nr 121, poz. 770 i Nr 158, poz. 1044, z 1999 r. Nr 27, poz. 243, Nr 63, poz. 702 i Nr 70, poz. 778, z 2000 r. Nr 122, poz. 1315, z 2001 r. Nr 72, poz. 744 i 746, z 2003 r. Nr 104, poz. 962 i Nr 188, poz. 1839 oraz z 2004 r. Nr 91, poz. 867.
- 11) Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1996 r. Nr 156, poz. 775, z 1997 r. Nr 106, poz. 673, Nr 115, poz. 741 i Nr 141, poz. 943, z 1998 r. Nr 155, poz. 1014, z 2000 r. Nr 48, poz. 550, 2001 r. Nr 4, poz. 26, z 2002 r. Nr 25, poz. 253 i Nr 240, poz. 2055 oraz z 2004 r. Nr 99, poz. 1001.
- 12) Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2002 r. Nr 240, poz. 2055, z 2003 r. Nr 60, poz. 535 i Nr 90, poz. 844 oraz z 2004 r. Nr 6, poz. 39.
- 13) Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1997 r. Nr 160, poz. 1083, z 1998 r. Nr 106, poz. 668, z 1999 r. Nr 11, poz. 95 i Nr 92, poz. 1062, z 2000 r. Nr 94, poz. 1037, Nr 116, poz. 1216, Nr 120, poz. 1268 i Nr 122, poz. 1315, z 2001 r. Nr 16, poz. 166, Nr 39, poz. 459, Nr 42, poz. 475, Nr 110, poz. 1189, Nr 125, poz. 1368 i Nr 130, poz. 1452, z 2002 r. Nr 89, poz. 804, Nr 113, poz. 984, Nr 153, poz. 1271 i Nr 169, poz. 1387, z 2003 r. Nr 130, poz. 1188, Nr 137, poz. 1302, Nr 170, poz. 1660 i Nr 228, poz. 2255 i 2256 oraz z 2004 r. Nr 29, poz. 257, Nr 64, poz. 593, Nr 68, poz. 623, Nr 91, poz. 868, Nr 93, poz. 894 i Nr 116, poz. 1205.
- 14) Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2003 r. Nr 45, poz. 391, Nr 65, poz. 594, Nr 96, poz. 874, Nr 166, poz. 1611 i Nr 189, poz. 1851 oraz z 2004 r. Nr 19, poz. 177, Nr 93, poz. 890 i Nr 121, poz. 1264.
- 15) Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2000 r. Nr 119, poz. 1250, z 2001 r. Nr 76, poz. 805 i Nr 100, poz. 1080, z 2002 r. Nr 240, poz. 2053 oraz z 2004 r. Nr 19, poz. 177 i Nr 120, poz. 1252.
- 16) Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2000 r. Nr 103, poz. 1099, z 2001 r. Nr 100, poz. 1085, z 2002 r. Nr 121, poz. 1031 i Nr 199, poz. 1672, z 2003 r. Nr 80, poz. 721, Nr 96, poz. 874, Nr 137, poz. 1302 i Nr 210, poz. 2037 oraz z 2004 r. Nr 6, poz. 42, Nr 42, poz. 386 i Nr 54, poz. 535.